

פירושים על מגילת אסתר לר' יוסף קרא לרשב"ם ולאיש פלוני ז"ל

פרשה א'

ויהי בימי אחשורוש

דברים שמספר למטה הוקרה כימיו.

הוא אחשורוש, כשהזכיר שמו מגיד לנו על מה מלך. המולך שהודו ועד כוש, הודו וכוש מרוחקים זה מזה וביניהם שבע ועשרים ומאה מדינה: ר' יוס'. ורבי יוס' (אומר למה מודיע לנו שמלך שבע ועשרים ומאה מדינה לפי שעתיד לומר בענין ושלח ספרים אל כל מדינות המלך אל שבע ועשרים וכו' ולימדך שמלך שבע ועשרים ומאה מדינה. כימים ההם, זהו ויהי בימי שלמעלה) מה שנעשה בימיו. אשר בשושן הבירה, ראשית ממלכתו ועיר מלוכה הייתה לו על כן עשה זה עסקי מלכותו וממשלתו ויסד זה כסא מלכותו: ר' שמ'. בשנת שלש למלכו, פחד' כאשר חקקה הממלכה בידו היא שנת שלש למלכו עשה משחה וכו' שנה ראשונה ושנייה הייתה הממלכה רפה ככל מלך ומלך שרפה ורך במלכותו כשמשון תחילה: ר' יוס'. הפרחמים, שלטונים שלהם היו קורין פרחמים. כהראותו את עושר

(1) אולי ט"ס הוא זצ"ל ר' שמואל.
 (2) בכ"י של משה.

וגו' חלו כלי כסף וכלי זהב כמו שמפרש למטה והשקות בכלי זהב
 וכלים וגו'. ואח יקר חפארת גדולתו, כפל מלה: ר' יוסי. שמונים
 ומאה יום, עשה משחה לחשבון ימים הללו והם שמונים ומאה יום.
 ובמלאות, כאשר נשחלמו ונתמלאו ימים האלו. לסגוד ועד קטן,
 לכולם מגדולם ועד קטנם: ר' שמ'. כחצר גינת ביתן, שלשחם
 דבוקים זה בזה בחצר של גינת המלך ושל ביתן המלך כי החצר
 היחה בין הגינה ובין הבית ומנהג המלך הי' לטייל מה לזה וזה
 שנאמר למטה והמלך קם בחמתו ממשחה היין אל גינת הביתן אל
 בית המן וגו'. גינת הביתן, גינה של ביתן שיש לך כמה גנות ופרדסים
 שהן בשדה וגינה זאת היחה בפנים אלל החצר. ביתן לשון פנים^(*)
 כמו מבית ומחוץ חלפנו ועל שם שהי' החצר אחורי הבית קרוי ביתן.
 בחצר, שם היחה משחה היין שבעת ימים. חור כרפס וחבלת,
 יריעות הפרוכות סביב החצר קורטיל"ש^(*) היו עשויות ממיני לבנון
 הללו. אחת, מרוקס. בחבלי בוש, במטווה של פישתן. וארגמן,
 שש משור מחרגמ' בוך שזיר. גלילי, כמו גלילי זהב גולות הכותרות,
 ענין אופן המה. ועסודי שש, עמודים של חבני שיש, על הגלילים
 ועל העמודים היו היריעות פרוכות. מיטות זהב וכסף, שהיו
 אוכלין בהסיבה על המיטות כמנהג הקדמונים. על רגפה בהט ושש,
 הרגפה מלמטה תחת כפות רגליהם היחה מאבנים יקרות הללו
 בהט ושש ושיש. והשקות בכלי זהב, משרתי הסעודה היו זרזים
 ומוכנים להשקות בכלי זהב. ואם תאמר בכל סעודה היו שותים
 בכלי זהב לכך נאמר וכלים מכלים שונים שבכל סעודה היו מביאין
 להשקותם בכלים משתנים לשבה אשר כמותן לא נראו עוד בסעודה
 והראשונים מאולרים באולרות המלך ובכל סעודה וסעודה האחרונים
 מוטבים מן הראשונים. ויין טלכיה רב כיד וגו' נשחנה סעודה זו

^(*) עיין מהבנת פנחס בן ברוק ערך הביתן אות ה"א.

^(*) Courtlines, Herbänge.

לשבח משאר סעודות שאר סעודות בעל סעודה מביא בתחילה יין
 צימוי ולקינות הסעודה מביא יין משובח וכאן יין מלכות רב כל
 הסעודה לא היו שותים כי אם יין מלכות ולשובע: ר' יוס'. והשחיה
 כדח אין אונס, טעמו למטה⁽⁶⁾ אין מכריח אותם ממנות המלך
 לשחוח שלא כדח לפי שבשאר סעודות מלך עושה סעודה ובמשתה
 היין מביאין כוס גדול לכל אחד ואחד ומאזים שיסתה כל אחד ואחד
 כל הכוס בפעם אחת בזהב המלך וכאן השתי' כדח אין אונס
 אין אדם כופהו לשחוח שלא במדה. כי כן יסד המלך וגו', פי' כי
 יעץ המלך על כל גדולי ביתו על כל שרי הנצבים אלל המלך על
 הסעודה לשר המשקים ושר האופים ושר הטבחים שלא יכריחו שום
 אדם לשחוח שלא כדח מפני שחיל פרס ומדי והפרתמים ושרי המדינות
 קרואים שם ואם ישחו שלא במידה ישחכרו⁽⁷⁾ ויהרגו זה את זה וחבלבל
 הסעודה וכל זמן שהיתה השתי' כדח לא אירע דבר תקלה בסעודה
 אבל ציוס השביעי כטוב לב המלך ציין שחה שלא במידה ואמר
 בשכרותו להביא את ושתי המלכה להראות יפי' שדבר גנאי הוא לפי'
 להדיוט להראות יופי' אשחו לרבים וכל שכן למלך: ר' יוס'. גם
 ושתי הסלבה וגו' בית המלכות, משחה המלך ה' בחצר ומשחה
 המלכה בבית המלכות וכן דרך ארץ שלא יהיו ציחד אנשים ונשים.
 ביום השביעי, של משחה שהוא יום האחרון. כטוב, כמו שמחיס
 וטובי לב (מ"ח). ביין, שהיה שמה ושחוי יין ולא שלח הפרתמים
 ושרי המדינות להביא המלכה כדי להראות את יופי' כי אם סריסין
 ומשרתיו והו שנאמר אמר למהומן בזה חרבונא וגו' שבעת הסריסים
 וגו', להביא את ושתי המלכה. כי טובת מראה היא, יפת מראה
 כמו טוב רואי, ותרם אוחו כי טוב הוא: ר' שמ'. וחמאן המלכה
 ושתי לבא, שגנאי הוא לכל אשה חשובה שתרעה יופי' לרבים שכל

(6) בלומר מלרע ואונס אינו שם דבר אלא מועל:

(7) בכ"י ישהרבו.

כבודה. בח מלך פנימה: ר' יוס'. בדבר המלך, בשביל דבר המלך.
 אשר ביד הסריסים, לפי שציד הסריסים: ר' שמ'. ויקצף המלך מאד,
 והי' לו להאריך בקצפו עד שיפיג יינו מעליו אלא שחמתו בערה בו
 וחמתו כפפתו ולא הי' יכול להתאפק: ר' יוס'. ויאמר המלך, ושאל
 המלך את החכמים. יודעי העתים, יודעי בינה לעתים בכל עת
 ועת שיקרה דבר שצריך ענה ושאלה יודעים ליתן ענה ושאלה מה
 לעשות: ר' יוס'. כי כן דבר המלך, כי כן מנהגו להועך עם יועציו
 וחכמיו: ר' שמ'. והקרוב אליו, שרואים את פניו הם כרשנא שחר
 וגו'. היושבים ראשונה במלכות, כאשר המלך יושב על כסא מלכותו
 הללו שבעה שרים יושבים לפניו בשורה ראשונה. כדח מה לעשות,
 מוכב על ויאמר המלך ששאל אותם כדח מה לעשות במלכה ושתי על
 אשר לא עשתה את מהאמר המלך אחשורוש אשר שלח אלי' לבא ביד
 הסריסים ולא באה: ר' יוס'. ויאמר ממוכן, אחד מן השרים אשר
 למלך. לפני המלך והשרים, אל המלך לא נאמר כי אם לפני
 המלך שאין דרך ארץ לדבר פה אל פה כי אם אל השרים אשר
 לפני המלך והמלך משיב לבו ומטה אזנו אל דבריו כענין שנאמר
 פרעה קצף על עבדיו ויתן אותי קלפת ונתת לא נאמר על ק
 יבין המצין כי לא דבר אל המלך פה אל פה, וגם מזה חוכל להבין
 שלא דבר אל המלך פה אל פה סך אומר לא על המלך לבדו ולא
 אומר לבדך: ר' שמ'. לא על המלך לבדו עושה ושתי וגו' בנוהג
 שבעולם מלכה מכעסת את המלך ביו לבונה מאחר שאינה פירצה
 וחורבה יולאה ממנה לעולם כדי הוא אותו הקצף שישקיט ואותה
 החימה שחישקך אצל כאן לא על המלך לבדו עושה ושתי שביתה
 אותו כי על כל השרים ועל כל העמים אשר בכל מדינות המלך שלא
 היו במשחה. כי יצא דבר המלכה על כל הנשים, פתר' שהרי מילון
 שמיאנה ושתי בדבר המלך שלא באה וביתה אותו ילא ויגרום על
 כל הנשים להבזות בעליהן בעיניהם של נשים שיהיו מנשאות קל וחומר
 באמרם המלך אחשורוש למה להביא את אשתו לפניו ולא באה כל

שכן אני מה אני מקיימת דבר בעלי שהוא הדיוט. והיום הזה תאמרנה וגו' שהן כאן מוזמנות לסעודה. אשר שמעו את דבר המלכה, שלא עשתה את דבר המלך מהן ילא היום בזיון לכל שרי המלך ומחר ילא על כל הנשים הרחוקות אשר בכל מדינות המלך להבנות בעליהן בעיניהן. וכדי בזיון וקצף, כדי הוא בזיון זה שיקלף המלך עלי' וחמתו בערה בו ואל יתמהו חול פרס ומדי. אם קלף המלך וחמתו בערה בו. אם על המלך טוב יצא דבר מלכות מלפניו, פתח' ילא גזירת מלכות מלפניו ואותה גזירה תכתב בדתו פרס ומדי. ולא יעבור, גזירה זה לא תיבטל שאם יבא מחר שום אדם לפיכך את המלך על ושתי לא תעבור גזירה זו ולא יועיל שום פיוס, ומה היא הגזירה שיגזור עלי' אשר לא תבוא ושתי לפני המלך אחשורוש, שכשם שמיאנה לבוא בדבר המלך אשר ביד הסריסים כן לא תבוא עוד לפניו וכל האומר שקלמה משפט מוח טועה הוא בפשוטו של מקרא שאם הרגה מה טרף לכחוב דבר זה בדתו פרס ומדי שלא תיבטל. לאחר שנהרגה דבר זה אין להשיב מפני שום פיוס אשר תבוא וחמלוך. משיבין על דברי אגדה: ר' יוס'. ומלכותה יתן המלך, וכחר מלכותה יתן המלך לחברתה אשר תבוא וחמלוך תחתייה. כי רבה היא, מלכות ממשלות מדינות מדינות ועל כן יש לו לגלות המעשה מאד: ר' שמ'. וכל הנשים יחנו יקר לבעליהן וגו', כנגד שאמר למעלה כי ילא דבר המלכה על כל הנשים להבנות בעליהן עכשיו כשיחון מלכותה לרעותה הטובה ממנה יווסרו⁽⁷⁾ כל הנשים ויחנו יקר לבעליהן. למגדול ועד קטן, פתח' מאשת גדול ועד אשת קטן שלא חשא אשת קטן קל וחומר מאשת המלך שהוא גדול שלא תאמרה המלך אחשורוש אמר להביא את ושתי המלכה לפניו ולא באה וכל שכן אני: ר' יוס'. כדבר ממוכן, נחרלה לשמוע לו ליתן מלכותה לרעותה הטובה ממנה. אל מרינה ומרינה ככחבה ואל עם ועם, כמה מדינות יש בעם אומה

(7) בבב' ימסר.

6:

אחת ואין להם לכל האומה רק לשון אחד. שגורה צפיהם אשר ישמע
 איש שפת רעהו, וכל בני המדינה ומדינה צודים מלבס אוחו הכחב
 שלהם. שאין בני המדינה זו מכירים כתב מדינה אחרת אשר אללם
 וגם בכל זאת אין כותבים כי אם לשון אחת ואם הי' כתב אחד לאומה
 אחת ולא יבינו כולם כי אם מדינה אחת ועל כן לכל מדינה של עם
 אחד לכל אחת. כתב שלה ולכל עם ואומה לשון אחד. שורר בביתו,
 שר ושופט בביתו. ומדבר בלשון עמו, שאם לקח אשה מאומה
 אחרת ולשון אחרת תלך היא אחר לשונו. ומדבר כלשון בעלה אבל
 הבעל לא ילך אחריו ללמוד ולדבר כלשונה. שורר אינו לשון גויח (4):
 ה' שמ'. אבל ר' יוס' הולילו לאור להיות כל איש שורר בביתו, אפי'
 הדיוט יהא שר ושופט על אשתו ולא אשתו שוררת עליו כאשר עשהה
 ושתי שמיאנה בדבר המלך והעבירה מן המלכות ויוסרו כל הנשים
 ולא תעשינה כאשר היא עשהה ויחזו יקר לבעליהן. ומדבר כלשון
 עמו, השליח המולך אח הספרים מדבר כלשון עם שהוא שלוח שם:

פ'רשה ב'

בשודק תמת המלך, מוסב על וחמתו בערה זו: ר' שמ'.
 ובר' אח ושתי וגו' ונתן בדעתו להשיבה וכיון שזכר אח אשר נגזר עלי'
 שנה שיכתב בדחי פרס ומדי' שלא תבא עוד אליו חדל להשיבה,
 והזקף שבחבת עשהה מוכיח על פתרון זה שמעמיד אח החיבה לבד
 ומפרידה מחיבה שלאחריו: ר' יוס'. נערי המלך, באשר המלך ממנה
 לו משרתים ממנה נערים ולא זקנים. יבקשו, המבקשים למלך, הם
 נחייענו בדבר והמלך שב אחריהם. אל בית הנשים, באותו בית

מגדלין נשי מלכות. על יד הגא, סרים ה' על כן מינהו המלך לגדלן.
 ונחון, לשון פעול: ר' שמ' חמרוקיהו: מיני סממין ה' מוחן להן כדי
 לסוך ולשפשף פניהן ובשחן. חמרוקיהו, לשון מריקה ושטיפה כמו
 ומורק ושוטף במים. אשר תישב. וחשף חן ומסד בעיניו: איש
 ימיני, משבט בנימין. ומפרש צלדו מפני מה קוראו יחודי. אשר הגלה
 מירושלים עם הגולה וגו', בכל מקום שגלו שבט יהודה גלו שבט
 בנימין עמם לפי שנחלתם היתה סמוכה זו לזו. עם יבני שחי
 גליות גלו לבבל אחת של נדקי' ואחת של יהויכין שהוא יבני' והמרחש
 והמסגר אלף גלו עמו ושבעים סנהדרין ומרדכי ה' אחד מהן. במקום
 אחר בעזרא נקרא מרדכי בלשן. ויהי אוסו, כאלו מן אח היונק. אח
 הרסה, כך היו קורין לה. היא אסתר: כך ה' שמה. ב"ח דוד, של
 מרדכי. לו לבת, שגידלה ויהי לה לאומן דוגמא וחביאהו לבת פרעה
 ויהי לה לבן, ויהי לו לאומנת, עוד יולד בן לנעמי. ורחו, מצחו.
 ובהקבץ, ובעת הקבץ: הגי, הוא הגא שלמעלה. וחוטב, מן
 ויוטב, לזכר יאמר ויוטב לנקיבה וחוטב. בעיניו, של חשורוש.
 ויבהל, להוט ורחל לה ה' להספיק חמרוקיהו יוחר מכולן. ואח
 סנחתי, מנות אכילתה לחת לה מכולן. מוחי' מן מנה יאמר מוחי',
 מן קמה קמוחי', במה צמוחי', זרה ורחי', לרה לרחי', אבל מן
 שדה יאמר שרוחי'. שבע הנערות, כך ה' מנהג המלך לחת לאוחה
 הנערה שיחפוך בה שבע הנערות כדי לשמשה. וישנה, יש שינוי
 לרעה ויש שינוי לטובה לכך כתב שהיא ונערותיה נשתנו לטובה ולשבת
 בבית הגשום: ר' שמ'. לא הגידה אסתר וגו' כי מרדכי וגו', שאם
 יודע למלכות עמה ומולדה אפי' אם יחפך המלך להמליכה לא
 ימליכה שריו ועבדיו שכל האומות שונאים את ישראל. ומה יעשה
 בה, מה יהיה בסופה אם ימליכה ואע"פ שה' רגיל ללכת שם לא
 הגידה אסתר מה הוא לה: ר' יוס'. תור, זמן של כל אחת ואחת
 לסוף ימים שעמדה שנים עשר חדש בבית הגשום, כי בשנים עשר
 חדש נחמלאו ימי' לבא אל המלך ובחר אוחן שנים עשר חדש מספיק

שומר הנשים לכל אחת. שמן המור, בששה חדשים ראשונים וצאחרונים
 נחן להם בשמים ושאר תמרוקיהן. תרוקיהן כמו תמרוקיהן: ר' שמ'.
 ובוה הנערה באה אל המלך, פתח בדבר זה ה' משפט הנערה לבוא
 אל המלך. אח כל אשר וגו', היו נותנים, וכל נערה ונערה בהגיע
 חור שלה לבוא אל המלך היחה שואלת שינחן לה אדם חשוב מעמה
 ומולדתה שיוליכנה מבית הנשים ועד בית המלך. בערב היא באה,
 אל המלך לשכב עמו, ובבקר כשנעשתה פלגש לא היחה שבהלכות
 הנשים הבחולות כי אם לבית שני של פילגשים. לא חבוא עוד,
 מן הפלגשים אל המלך אפי' אחת. כי, זה כמו אלא. אם חפץ בה
 המלך, באחת מן הפלגשים ויהי נקראת בשם לפניו או חבוא: ר'
 שמ'. ובהגיע חור אסתר, לבוא אל המלך לא בקשה שיוליכנה אים
 כי אם אוחו אים שיאמר הגי סרים המלך שומר הנשים. והעמיק
 לשאול לטרך מה נכחבו שלשה המקראות הללו, ישיב המשיב בחחילת
 השי"ן הוא אומר לא הגידה אסתר את עמה ולא מולדתה, וכשאלה
 אוחה מי עמה ומי מולדתה ולא הגידה אמרו השואלים מחר תגיע
 עמה לבוא אל המלך והאיש אשר תשאל לבא עמה מבית הנשים ועד
 בית המלך הוא עמה ומולדתה, לכך נאמר ובהגיע חור אסתר בת
 חביון דד מרדכי לא בקשה דבר כי אם את אשר יאמר סרים
 המלך שו' ה'. והי אסתר נשאת חן בעיני כל רואיה, הכל נחרט
 שימליכנה תחת ושתי. ויאהב המלך את אסתר מכל הנשים, הם
 שנבעלו כבר והיו בבית שטשגו. וחשא חן וחסד לפניו מכל הבחולות,
 שליוה להבית לפניו כל הבחולות שקיבטו הפקידים אל יד הגי ואסתר
 נשאה חן וחסד בעיניו מכלם, ולפיכך וישם כתר מלכות בראשה
 וימליכה תחת ושתי. והנחה למדינות עשה, להקל עליהם מס ועול
 המלכות באהבתו אוחה. ויחן משאת, חילק להם מתנות. ובהקבץ
 בחולות שנית ומרדכי יושב בשער המלך, ואין מגדת מולדתה ולא
 עמה, כיון שראה אתשורש שאפי' לאחר שהמליכה אינה מגדת עמה
 ומולדתהשכב בלבו שמה מתשפתח עבדים היא או מתשפתח בוי'

ואינה ראויה למלכות אחר הקבץ בחולות שנית שמה ימלאו בהן אחת
 מורע המלוכה ונאה מזו ואעביר את אסתר ואמליכנה תחתיו, לכך
 נאמר ובהקבץ בחולות שנית ומרדכי יושב בשער המלך, פתח' אע"פ
 שאסתר רואה שאחשורוש מטה להקבץ בחולות שנית שמה ימלאו הנאה
 הימנה וראויה למלכות יעביר את אסתר וימליכנה תחת' אעפ"כ אין
 אסתר מגדת מולדתה ואת עמה, ואע"פ שרואה שמרדכי (חשוב) כל
 כך צעירי המלך שמינהו יושב בשער המלך כמשפט השרים היושבים
 במלכות ושומרים את המלך ואינו גנאי לה ללא כבוד הוא לה אם
 חגיד מה הוא לה, שהרי מרדכי מורע בית שאלו היא ואסתר בת
 דודו ראוי' הייתה למלכות אין אסתר מגדת את עמה ואת מולדתה
 כאשר טוב עלי' מרדכי. ושמה תאמר לאחר שילאת מרשותו ובאת
 לרשות אחשורוש יש לה לבטל מות מרדכי שמה עלי' שלא חגיד
 עמה ומולדתה מפני מות אחשורוש בעלה שדוחק אותה שחגיד,
 לכך נאמר את סאמר מרדכי אסתר עושה כאשר הייתה באמנה אחר.
 ופתח' ואת מאמר מרדכי אסתר עושה כאשר הייתה עושה בהיותה
 אחר כשהיא אומן אותה. וכל זה נכתב לנו למען דעת נדקת ה'
 שאלו הגידה אסתר לאחר שנישאת למלכות מי עמה ומי מולדתה
 לא נתקנא המן במרדכי ולא נתן רשות אחשורוש לעשות בעם כטוב
 בעיניו ואין גם בדבר זה לפיכך בא ללמדך חוקף הנס שבחחילה
 נישאת אסתר למלכות קודם שעלה המן לגדולה והמלך והמן לא ידעו
 עמה ומולדתה ובא המן ונתקנא במרדכי וחשב לאבד את כל היהודים
 ובבואה לפני המלך אחר המלך ישוב מהשבחו הרעה אשר חשב על
 היהודים על ראשו. ושומרי הסף, שומרי כלים: ר' יוס'. ויסצא.
 כי כן הוא כאשר אחר. בספר דברי הימים, כל מלך ומלך כותב
 ספר מעשיו להיות לדורות לזכרון: ר' שמו'. הרי למדך שהקדים
 הקב"ה שחי רפואות למכת המן. ראשונה שנישאת אסתר למלכות,
 שני' שהגיל מרדכי את המלך מן המיתה: ר' יוס'.

פרשה ג

וישם את כסאו מעל כל השרים, שהגדול גדול קודם וקרוב
 לרסא המלכות. כורעים ומשהחיים לו מפני גדולתו וכולם היו כפופים
 לו. צוה לו, לזה בשבילו: ר' שמ'. ומרדכי לא יכרע, בכלן סתם
 מפני מה לא יכרע ואחריו מפרש. יהי כאמרם אליו יום ויום ולא
 שמע אליהם וגי'. פתח' כאומרם אליו יום ויום מדוע אתה עובר
 את מצח המלך השיב להם תשובה מפני שיהודי הנכי ואין משפט
 יהודי להשתחוות ולכרוע בלתי לה'. וירא המן כי אין מרדכי כורע
 ומשתחוה לו, בתחילה עד שלא הגידו להמן שאין מרדכי כורע
 ומשתחוה לו לא נתן דעתו לראות אם משתחוה אם לאו סבור הי'
 שהכל משתחוים לו במצח המלך, כיון שהגידו לו שאינו משתחוה לו
 נתן דעתו לראות אם משתחוה הוא לו ומשראה שאינו משתחוה לו
 וימלא המן חימה. ויבו בעיניו לשלוח יד במרדכי לבדו כי הגידו לו
 אח' מ' מרדכי, אילו הגידו לו שמרדכי משאר אומות לא הי' מעלה
 בדעתו להשמיד את כל עמו שלא יוכל לאבד אומה שלימה מפני איש
 אחד אבל כיון שהגידו לו שהוא מזרע היהודים ואין לך אומה חלשה
 כישראל אותה שעה ויבקש המן להשמיד את כל היהודים אשר בכל
 מלכות אחשורוש עם מרדכי. בחדש הראשון הוא חדש ניסן. הפיל
 פור הוא הגורל לפני המן, מלא אחר שבקש להפיל פור הוא הגורל
 מה שקורין בלשון עברי גורל קורין בלשון פרס ומדי פור וטאו גורלו
 לפניו באחו יום ובאחו חדש יעלה בידו לאבד שונאיהם של ישראל
 והתחיל להפיל פור מחדש ניסן שהי' עומד בו והי' מפיל על כל חדש
 וחדש ומכל חדשי השנה לא עלה בידו עד חדש שניסן עשר, בו עלה
 הגורל שחעמוד לו שעה לאבד שונאיהם של ישראל ואחר כך הפיל פור
 בכמה ימים בחדש והפיל מיום אל יום ולא עלה גורל עד שהגיע
 לשלשה עשר יום בו, לכך נקוד ומחדש בניגון לרע^א להפרידו מחיבה

^א אולי צ"ל חביר וקאי על נגינה שבמלח ומחדש.

שלאחריו להעמידו לזר, ללמדך שמהדש ניסן שהי' עומד בו הי' מפיל
 פור והולך ולא נופל לו אלא עד חדש שניס עשר הוא חדש אדר,
 וכיון שנפל לו הגורל אותה שעה ויאמר המן למלך אחשוורוש ישנו עם
 אחר מפוזר ומפורד בין העמים, אין לך אומה שפלה כמוה מטלטלת
 וגולה בין האומות: ר' יוס'. ודחיהם שינוח סבל עם, שאין מחתנים
 בנו. ואח דחי המלך אינם עושים. כאשר המלך מנוה לעשות חיל
 ולבא ביום השבת הם אינם רוצים לילך ומורדים בך: ר' שמ'. ושמא
 תאמר יש צהן הגאה למלכות לך נאמר ולמלך אין שוה להניחם,
 לא נוח לך להנח מתני. עשרת אלפים כבר כסף, ולא להניח אגוה
 שאין לך הגאה מהם כמו שמפרש אם על המלך טוב וגו'. עושי
 המלאכה, כלי כסף וזהב למלך. ויחנה להמן, ויחן אותה על יד
 המן לא נאמר שאם הי' כתב כן הי' משמע שנחנה לו לגדולה וחשיבות
 דוגמא ויחן אותה על יד יוסף אבל עכשיו שכתב ויחנה להמן נחנה
 לו לעשות בה חונם כדי לשלוח להשמיד היהודים על חותמו: מבין
 שניהם. ויאמר המלך להמן הכסף נחון לך, אילו היית שוקל הכסף
 לאבד אומה שיש בה הגאה למלכות שמא הייתי מקבל אבל באומה
 של מלכות אין שוה להניחם איני חפץ בכסף שלך ליעלו חנם אלא
 הכסף נחון לך, פתרונו עוזב לך כמו ולא נתן סיחון את ישראל וגו'
 והם לעשות בו כעוב בעיניך: ר' יוס'. אחשדרפנים, ענינו יורה
 עליו דמיון של פחות: ר' שמ'. אל מדינה ומדינה ככחכה ואל עם
 ועם בלשינו, שאם הי' במדינה הרבה לשונות הי' השליח קורא את
 הכתב בכל לשונות הגוים הגמלאים במדינה: ר' יוס'. ונשלוח, כמו
 ונשלוח ספרים ומקרא קצר הוא ופתר' לשון כפול כמו נשאל נשאל
 דה', נלחום נלחם: ר' שמ'. ושללם לבנו, שאם ימאן אחד מהם
 לשלח יד בהם יטול שללו ויעשה בשכר: ר' יוס'. לבנו, מן צח
 כמו לבוב מן סבב: ר' שמ'. פחשגן הכתב, פתר' הכתב. גלוי לכל
 העמים שיהיו מכירין בני המדינה כל אחד ואחד כתב מדינתו ולשון
 עמו עד שיהי' גלוי ובאר היטב לכולם. דחופים, ענין בהלה שיצאו

מזבילים ודחופים . זהות נחנה בשושן הבירה , שנגזרה גזירה צעיר :
 ר' שמ' . . . והמלך יהמן ישבו לשחות , מחוך שמחה שעשו לחשבונתם ,
 והיהודים שבעיר שושן נבוכים נעים הנה והנה מחוך יגון , וכן נבכו
 עדרי הללן כי אין מרעה להם נעים הנה והנה בלפס מרעה : ר'
 יוס' . נבוכה , ואין בו רק יסוד שורש ויאמר נבוכה כמו נסוגה
 נמוגה : ר' שמ' :

פרשה ד'

ויבא ער לפני שער המלך , ולא בחוך שער המלך כי אין לבוא
 אל שער המלך בלבוס שק : ר' יוס' . ורחו , דבר המלך וגזירתו . יוצע
 עשו יאטיהם שק ואפר להחלבל . יוצע , משקל חוק כמו שובר , חוסר ,
 קודש , חורש : ר' שמ' . ותחלחל , נתחלחלה מאד מאד ולשון צרים
 וחבלים הוא כמו יחילו עמים , וחיבה כפולה הוא כמו וקעקע , פס
 פסגי , ויחמרמר : ר' שמ' . על מרדכי , אל מרדכי : ר' שמ' . לדעת מה
 זה , מה זה שננטער כל הצער הזה ושמא יאמר פלוני עשה לי כך
 וכך שאל לו על מה עשה לך מה עשית לו שכך ליערך : ר' יוס' . ויגד
 לו מרדכי את כל אשר קרהו , שכחב המן לאבד שונאיהם של ישראל .
 ואת פרשת הכסף , פת' פי' מספר הכסף . אשר אמר המן לשקל
 על גנוי המלך , כמו אל גמי . ביהודים , כדי לאבדם . ושמא תאמר המלך
 לא שמע לו לאבד עם חנם בלא משפט : ר' יוס' . לכך פחשגן , פת'ר'
 העתקת כתב הגזירה אשר נגזר בשושן להשמידם נתן לו . עליה , כמו
 חלי' . על עטה , בשביל ישראל . על מרדכי , כמו אל מרדכי : ר' שמ' .
 אחת רחו להמית , שאר בני אדם שנשפטים לפני המלך הללו מתחייבים

והללו מוזכרים, הללו דנים לחובה והללו דנים לזכות אבל כל אשר יבוא לפני המלך אשר לא יקרא דחו אחת פסוקה להמית. לבד מאשר יושיט לו המלך אח שרביט הזהב וחי', ואם תאמר גם לך יושיט אחת מעלת חן לפניו לכך נאמר ואני לא נקראתי לבוא אל המלך. כי אם החרש תחרישי בעת הזאת רוח והצלה, שכשהק' רוחה איש מפגיע על ישראל הוא בכבודו מושיעם בעת צרם. ואת זכות אביך חאבדו, בעון שהחרשתם. ושמה תאמרו נחלה זמן לאבד שונאיהם של ישראל עד שנים עשר חדש שעד שאני הולכת בלא רשות וישפטוני משפט מות אחתין עד שהקרא לבוא אליו ואז אבקש מלפניו עליהם לכך נאמר ושי יודע אם לעת כזאת הגעת למלכות, מלך זה הפכפך הוא, אחמול אהב את וסתי ולשעה העבירה מן המלכות ונחנה לך, שמה מחר ימלא עון גם לך ותסוב המלכות לאחור, לפיכך עד שאתה במלכות אל תחרישי בעת הזאת: ר' יוס'. ותאמר אסחר, אמרה אל השליח דברי', ואם אהי' הרוגה ואבודה בשבילם. יעבור מרדכי, בחוק העיר לצוות לכל היהודים להתענות שלשה ימים הללו:

פרשה ה'

ביום השלישי, של תענית. וחלבש, בגדי לבושה וקשטה אח עלמה. וחנע, הגיעה צראש השרביט: ר' שמ'. ויאמר לה המלך מה לך אסחר הם' ומה בקשתך עד חצי המלכות, מה שלא ניקראת ובאת בלא רשות ובכפך שמת נפשך אני⁹ יודע שאין זה חיים אלא שאלה ובקשה גדולה באת לבקש ממני והנני מבטיחך שאם יהא בקשתך

⁹ ככ"י איני.

עד חזי המלכות שתעש. ותאמר אסתר אם על המלך טוב יבא המלך
 והמן היום אל המשחה אשר עשיתי לו, כי היתה יראה אם תדבר
 דברי' לפני השרים הרבה אוהבים להמן והרבה שונאים לישראל ויהיו
 מבטלים דברי'. ויאמר המלך לאסתר במשחה היין מה שאלתך וינהן
 לך ומה בקשתך, יודע אני שלא על עסקי' משחה סכנת בנפשך שבאת
 בלא בקראת לבוא אלי ללא על. עסקי' שאלה ובקשה גדולה ושאלה
 עד חזי המלכות ותעש. יבא המלך והמן אל המשחה אשר אעשה
 להם, שרוב משחה מעלים אהבה. ומחר אעשה כדבר המלך, מחר
 אשאל שאלתי ובקשתי: ר' יוס'. ויחאפק שלא הראה את חמתו:
 ר' שמ'. ויספר להם את כבוד עשרו, אם תאמר הרבה עשירים
 בעולם והעפ"כ אין כח בהם לשלוח יד באחרים מפני כבוד עושרם כי
 יהידיים הם לכך נאמר ורוב בניו. ושמא תאמר גם לאדם שיש לו
 עושר ורוב בניו אין כח בן לפשוט ידו בגדולים לכך נאמר ואת כל
 אשר גדלו המלך. ושמא תאמר מרדכי אהוב למלך יוחר ממני שקרבהו
 לשבת בשער המלך לכך נאמר ואת אשר נשאו על השרים ועבדי המלך.
 ושמא תאמר אם המלך אוהב אותך אבל המלכה אינה אוהבת אותך
 למסור מרדכי בדיך לכך נאמר ויאמר המן אף לא הביאה ונ': ר'
 יוס'. קרוא לה, מזומן. וכל זה, וכל הכבוד זה נחשב לי כאין מפני
 החימה שמרדכי מרגיזני שלא להסתחוות לי. ובא עם המלך, ויתן לך
 רשות לתלותו:

פרשה ו'

נדדה שנת המלך, נדדה שנתו מעיניו ולא חי' יכול ליסן ויאמר לעבדיו
 להביא את ספר זכרונותיו כדי שיהא מטייל בהם. מה נעשה, מה היא אשר
 שלום לו על כך. יקר, הוא שם דבר ולא מפני שהוא דבק הוא בחטף אלא

יש דברים הרבה כמהו שהוא שם דבר כמו דבש, אדר, כרך, כפר:
 הרב. על זה, על מעשה הטוב אשר עשה עמי. מי בחצר, סבור
 הי' שהיו גדוליו וחכמיו בחצר כדי שישאל להם מה לעשות ולגמול לו.
 יוחר ממני, כי בכל השרים והפרחמים אין כמוני. יביאו לבוש מלכות,
 לבוש של מלוכה הי' לו למלך שלא הי' לבשו כי אם באותו יום שהועמד
 להיות מלך וביום שנחחדשה לו המלוכה, וכן סוּם אשר רכב עליו
 המלך, וכן כתר. מלוכה אשר ניתן בראשו של מלך ביום שעמד למלוך.
 ונחון הלבוש והסוס, והוא הדין לכתר אלא שהלבוש נרץ להלביש
 והסוס נרץ להרכיב הוצרכו להזכיר והכתר שאדם עלתו נוחה על
 הראש לפיכך לא הוצרך להזכיר. נרחף, נבהל. וחפוי ראש, כסוי
 ראש, בושח וכלימה חפוי פניו. אם מורע היהודים סרדכי אשר
 החילוח לנפול לפניו לא חוכל לו, שאר בני אדם שלא באו מורע
 היהודים מחגרים זה בזה, מי שגדול מחבירו וחזק מחבירו בעושר או
 בגדולה או ברוב בניס מפיל את חבירו אין בהם חלוי של זה ולא
 באו"ה של זה להבליג שוד על עו ולהציל חזק ממנו, אבל אלהיהם של
 יהוד' כוחו גדול ואע"פ שעשרך וכוחך וגדולתך גדולים לא חוכל לו
 שאלהיהם גדול ורב כח וכל הגוים כאין נגדו ולא חוכל לו כי נפל
 חפול לפניו. עד שהכמים מבקשים ליתן לו ענה היאך ינצל ולא
 הספיקו לגמור הדבר אלא עודם מדברים וסריסי המלך הגיעו:

פרשה ז'

ויאמר המלך לאסתר גם ביום השני וגו' וחזן אסתר המלכה
 ותאמר חנן לי נפשי כשאלתי ועמי בבקשתי, אהה אומר אם השאל
 עד חצי המלכות שתחן איני שואלת לא חצי המלכות ולא עשירית
 המלכות ולא אחד ממאה אלא שאלה קטנה איני שואלת מאתך שתינתן

לי נפשי בשאלתי ועמי בבקשתי. כי נמכרנו, כי נמכרנו חיי ועמי.
 ואלו לעבדים ולשפחות נמכרנו החרשתי, שהרי לא קלרה ידך מפרות
 וכה יש בך להגיל אבל אחר ההרג אין מלך בשר ודם שיכול להשיב
 את הגפס אל ההרוג. כי אין הצר שיהי ועי'. בדבר זה שנמכר
 לעבדים ולשפחות אין הצר שיהי להזיק את המלך. שכשירגיש המלך
 ישיב הממכר ועובר, שחיבת כי נותן טעם לדבר. ויאמר המלך אחשוורוש
 ויאמר לאסתר המלכה מי הוא ואיזה הוא, שחיס' (אמר לה לפיך
 כתוב בפסוק ויאמר ויאמר שחי פעמים אמירה ראשונה אמר לה מי
 הוא זה, ואף כשאמר לריך אני לשאל עליו איזה הוא היכן הוא,
 אם ישנו בכל מדינות מלכותי יכולי לשלוח אחריו ולקחתי אותו משם
 ואם אינו במלכותי מה אני יכול לעשות חה היא אמירה שנייה ששאלה
 איזה הוא באיזה מקום הוא. ויאמר אסתר איש צר ואויב המן
 הרע הזה, בתשובה אחת השיבה לו על שחי אמירות, על אמירה
 ראשונה ששאל לה מי הוא זה השיבה אותו המן הרע, ועל אמירה
 שנייה שאמר לה איזה הוא בקרוב או ברחוק השיבה אותו לא מעבר
 לים הוא ולא בקנה ארך הוא אלא המן הרע הזה: ה' יוס'. נבעת,
 נבהל כמו בעותי אלקי יערטוני: ה' שמ'. והמלך קם בחמתו ממשחה:
 היין, לא הספיק לגמור. הסעודה מפני חמתו שנערה בו: ה' יוס'.
 לבקש רחמים. על נפשו כי כלחה, שהרי נגמרה אליו הרעה מאת
 המלך על אשר קם בחמתו ממשחה היין והמן נופל לבקש רחמים
 והגלה מאסתר: ה' שמ'. ויאמר המלך הגם לכבוש את המלכה, עם
 כעם שהכעסתי באת לכבוש את המלכה עמי בבית. חפו, בזה
 וכלימה. גם הנה העץ אשר עשה המן, פחר עוד לבד רעות הללו
 עשה רעה אחרת שעשה עך לחלוח את מרדכי אשר דבר טוב על המלך.
 וחמת המלך שככה, אותה חימה שקם בה ממשחה היין שככה:

פרשת ח'י

את בית המן, בני ובני בנותיו נחן לה לעבדים. ומרדכי בא לפני המלך כי הגידה אסתר מה היא לה, כשבאה לבקש מלפניו על עמה ועל מולדתה. וחשם אסתר את מרדכי על בית המן, להיות ארון על נכסי המן ועל נפשות ביתו. והפול לפני רגליו וישט המלך את שרביט הזהב, כדי להעמידה. וכשר הדבר לפני המלך, להחיות עם שלא חטא שלא לאבדס יוחר ממה ששלח המן ספרים לאבד אומה חנם. וטובה אני בעיניו, שאני ראוי למלכות ששמה בתחילה כשהמליכני חילו הי' יודע בעמי ובמולדתי שגם הם עמדו מלכים אם טובה אני בעיניו יכתב להשיב את הספרים: ר' יוס'. כי איכבה אוכל, כי האף אוכל לעמוד ולקיים. ואראה לרוח עמי. באבון, באבד בני של מולדתי: ר' שמ'. הנה בית המן נחתי לאסתר ואחם כחבו על היהודים כטוב בעיניכם וגו', קל וחומר' הוא זה הנה בית המן שהיה גדול שבשרים נתתי לאסתר ואוחו חלו על העץ על אשר שלח ידו ביהודים דבר קל מה להשיב את מחשבתו אשר חשב על היהודים על אחת כמה וכמה, כשם שהוא כתב לאבד את כל היהודים ואחם בעצנת המלך וגם אחם כחבו על היהודים כטוב בעיניכם כשם המלך וחתמו בעצנת המלך. כי כתב אשר נכתב בשם המלך ונחתום בטבעת המלך, ונחתן ביד לאבד את כל היהודים חין להשיב פחד' חין לבטל אותה גזירה אם לא על ידי כתב אחר שיכתב בשם המלך ונחתם בעצנת המלך. וישלח ספרים כיד הרצים בסוסים רוכבי הרכש האח' בני הרמכים, רלים ששלח המן לה' נאמר צהן רוכבי סוסים ורלים ששלם מרדכי נאמר צהן רוכבי הרכש האחשת' כדי לקדם שלוחים הראשונים: ר' יוס'. (כתוב בגליון ורוכבי רכש האחשתרנים סוסים שיש להם שמונה רגלים וקלים לרוץ) ולעסור על נפשם, לנקום נקמתם על נפשם להכרית סוגאיהם ורדפיהם. ביום אחד, ינקמו נקמתם בכל המדינות והוא שלשה עשר באלר. ורחופים, נחוצים.

והרח נחנה. גזירה אשר גזרו על עמים אשר גזרו על ישראל כך הפך עליהם לרעה מדה במדה: ר' שמ'. ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות חבלת וחור, פתר' ומרדכי ילא מלח המלך לשלוח ספרים לבטל גזירת המן כמו שנחן לו רשוח. כל עומת שאמר למעלה ומרדכי ידע את כל אשר נעשה ויקרע מרדכי את בגדיו וילבש שק ואפר וילא בחוך העיר, באוחו הלשון הוא אומר עכשיו ילא מלפני המלך בלבוש מלכות וכן כל הענין בלשון שנכתב פורענותם של יהודים בו בלשון נחן הסופר דעתו לכחוב שמחחס כשבאה להם. כל עומת שאמר למעלה אבל גדול ליהודים הוא חור ואומר ליהודים היחה אורה. כל עומת שאמר למעלה שק ואפר יונע לרבים חור ואומר ורבים מעמי הארץ מחייהים:

פרשה ט'

וא"ש לא עמד בפניהם, לא עמד אדם בפרך ללחום לנגדם, ושחא מפוזר ומפורד בין העמים אחד בעיר ושנים במשפחה האיד נחנו להם שרי המדינות לשלוט בשונאיהם, לכך נאמר וכל שרי המדינות והאחשתר' והפחות מנשאים את היהודים: ר' יוס'. כי נפל פחד מרדכי עליהם, לפי שהי' שר ושופט עליהם ומשנה למלך ומחיייראים הימנו. הולך וגדול, הולך ופעול כי גדול אינו שם דבר: ר' שמ'. ובביוה לא שלחו את ידם, שלא יאמרו בשביל ממונס הרגוס ולא מפני שהם שונאים לוחס. ויאמר המלך וגו' הרנו הי' ואבר, לאבד היו זריוס. חמש טאוח איש ואח עשרת בני המן ובשאר מדינות המלך מה עשו, כאילו הי' מלטער על הדבר ומחוך דאגה אמר בשושן הבירה שהי' להם לירא שלא להרג הרג רב בעם המלך מפחד המלך הרגו היהודים ולאבד החש מחוח איש קל וחומר בשאר מדינות המלך שאין המלך שרוי במדינה מה עשו, ושחא תאמר שאני ניחס

על שאמרתי לך במשחה היין מה שאלתך וינתן לך גם עתה במקומי
 אני עומד מה שאלתך וינתן לך וגו' : אמרה לו אם בעיניך דבר
 גדול שהרוו בשונאיהם חמש מאות איש בעיני הוא דבר קטן אבל
 אם על המלך טוב לעשות את שאלתי ינתן גם מחר ליהודים אשר
 בשושן לעשות כרח היו' ולא עשרת בני המן שהרגום כבר יתלו על
 העץ לאחר מיחתן להפחיד את האויבים אשר לא יריומו ידם עוד
 נגד ישראל. ועסוד, ופעול. על נפשם, פתח' על מבקשי נפשם.
 ונחמאויביהם, פתח' כדי לנחמאויביהם ואומר (ש"ב) והניחותי לך מכל
 אויביך : ר' יוס'. ביום שלשה עשר, אוחס יהודים אשר בשאר
 מדינות המלך הרגו בשונאיהם ביום שלשה עשר ועשו יו"ט למחרתו
 ביום ארבעה עשר, והיהודים אשר בשושן הרגו בשלשה עשר ובארבעה
 עשר ועשו יום טוב בחמשה עשר : ר' שמ'. על כן היהודים הפרזים
 היושבים בערי הפרוזת, שלא נקמו בשונאיהם אלא בשלשה עשר בלבד
 עושים את יום ארבעה עשר לחדש אדר שמחה ומשחה ויו"ט ביום
 שנמו בו מאויביהם, והיהודים אשר בשושן נקהלו על אויביהם בשלשה
 עשר ובארבעה עשר בו. לכד עושים יום חמשה עשר יום משחה
 ושמחה : ר' יוס'. ומשלוח, שם דבר כמו מזמור ומגדול : ר' שמ'.
 ויחזוב מרדכי את הדברים האלה, כל האמור למעלה כי לא נתקנא
 המן במרדכי וכי לא ניסח את למלכות וביטלה גזירתו הכל נחב
 מה ראה לעשות משחה ומה הגיע אליהם, זו גזירת המן וישועת
 אסתר ומרדכי. להיות עושים את יום ארבעה עשר לחדש אדר,
 היהודים הפרזים : ואת יום חמשה עשר בו. היהודים אשר בשושן
 בכל שנה ושנה. ומשלוח מנח איש לרעהו, שאינו לריך לו. ומחנות
 לאביונים, מפני שהם לריכוס. וקיבל, וקבלת היהודים. אשר החלו
 לעשות, כך כתבו להם אחימי בית ישראל אשר בכל מדינות המלך
 אחשורוש אודיע לכם שכבר החלו לעשות במקומנו בארבעה עשר
 ובחמשה עשר באדר. ואת אשר כתב מרדכי עליהם, שינהוג הדבר
 לדורות ומה ראו לעשות יום טוב ומה ראה אחשורוש שגור להשמיד

להרוג את כל היהודים. כי הזמן בן המרתא צורר כל היהודים חשב
 על היהודים לאבדם, כענין הזה הי' כתוב באיגרת איש אחד קם
 עליו להאבידנו בימי המלך אחשורוש והמן האגגי שמו, והיתה לו
 אחות מורע בנימין ושמה אסתר וחלקח אל המלך ובבואה לפני המלך
 לבקש מלפניו על עמה אמר המלך עם הספר שכבר הגיע לכם מפעם
 הראשון להעביר את רעת המן האגגי לבד מדברי האגרת הראשונה
 אמר דבר זה שישב מחשבתי הרעה אשר חשב על היהודים על
 ראשונים וחלו אחיו ואת בניו על העץ יודע לכם אחינו בית ישראל
 שכברתלו אחיו ואת בניו על העץ, כי באגרת הראשונה לא נכתב
 כי אם להעביר את רעת המן אשר שלטו היהודים המה בשונאיהם
 אבל לא נכתב באגרת זאת מה ראו על ככה שגזרו להשמיד ולהרוג
 ולאבד את כל היהודים ומה ראו עבשיו שגזרו שיהא הדבר נהפך
 אשר שלטו היהודים המה בשונאיהם כי השעה היתה לחוקה לא
 היתה השעה להאריך באיגרות ולא כתבו בהן כי אם להעביר את
 רעת המן האגגי אשר שלטו היהודים בשונאיהם כי הרלים ילאו
 דחופים בדבר המלך ולא הי' פנאי להאריך, אבל באיגרת הפורים
 הזאת השניח הודיעו ליהודים אשר בכל מדינות אחשורוש ומה ראה
 אחשורוש לשעבר שגזר להשמיד את כל היהודים, ומה ראה עכשיו
 להעביר את רעת המן האגגי, ושישלטו היהודים המה בשונאיהם
 ולעשות ימי משחה ושמחה, הכל כתבו להם באגרת הפורים הזאת
 השניח דכתי' ויכתב מרדכי את הדברים האלה וישלח ספרים וגו'
 לקיים עליהם להיות עושים את יום הרבעה עשר לחדש אדר ואת
 יום חמשה עשר בו בכל שנה ושנה. קימו וקבלו היהודים עליהם
 ועל זרעם, כשהגיעה האיגרת הזאת אליהם שכתב מרדכי עליהם
 לעשות ימי משחה ושמחה בכל שנה ושנה והם מקיימים עליהם ועל
 זרעם, ועל כל הנלוים עליהם, אלו הגרים כענין מאמר ונלוה הגה
 עליהם, ולא יעבור להיות עושים את שני הימים האלה וגו'. והימים
 האלה נזכרים, על ידי מקרא מגילה, ונעשים, ימי משחה ושמחה

ומשלוח מנחת איש לרעהו ומחנות לאביונים: ר' יוס'. לא יעברו:
 לא יפסקו. לא יסוף, עד חוס מתרגמי' עד דסף, יסוף מן סף,
 יסור מן בר, ישוב מן שב: ר' שמואל'. את כל חוקף, פתח כל
 חזק שיוכל לעשות בדבר. לקיים את איגרת הפורים הזאת השנית,
 פתח' לקיים את איגרת השנית שכתוב בה לעשות פורים. לקיים
 את ימי הפורים האלה בוסניהם, כמקיים יי) דברי הנזמות חתקחם.
 ומאמר אסתר קיים דברי הפורים, פתח' ליווי אסתר כמו ולת מאמר
 מרדכי אסתר עושה: ר' יוס'. קיים, כמו איצד ושיצר: ר' שח':

פרשה י'

וישם המלך אחשורוש מס, לפי שכתוב למעלה והנחה למדינות.
 עשה שב וישימם למס עובד. וכל מעשה חקפו וגבורתו ופרשת גדולת
 מרדכי הלא הם כתובים על ספר דברי הימים למלכי מדי ופרס.
 פתח' דברי נסים וגוראות שריוכין לפרסום הנם כתבתי לך בספר זה
 ודברים שאין חלל דברי טיולים כגון מעשה חקפו וגבורתו של
 אחשורוש ופרשת גדולת מרדכי אשר גדלו המלך שהם דברים של חול
 אין כדי לכחבם כאן שהרי מגילה זו נאמרה בלשון הקודש ונכתבה
 בין הכתובים ואם רטוך לטייל בדברים של חול במעשה חקפו של
 אחשורוש וגבורתו ופרשת גדולת מרדכי הלא הם כתובים על ספר
 דברי הימים למלכי מדי ופרס.

כי מרדכי היהודי משנה למלך אחשורוש וגדול ליהודים ורצוי
 לרוב אחיו, לימדך שמקלה אחיו שלא היל רטי להם שהיו מלינים

אחריו לומר ראו מה עשה לנו מרדכי שנחגר בהמן ועל ידו נמכרנו
להשמיד ולהרוג ולאבד לולי ד' שהי' לנו שלב מלכים בידו והטה לב
המלך לטווח אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם: ר' יוס' . לרוב
אחיו. לא דקדק הכתוב הוא הדין לכל אחיו לפי פשוטו: ר' שמו'.
חזק בעב לעמו. לפני המלך והשרים ודובר שלום לכל זרעו:

ת"ם
